Melyik ország bírósága rendelkezik joghatósággal?

Szlovákia

1 Rendes polgári bírósághoz vagy különös hatáskörű bírósághoz (például munkaügyi bírósághoz) kell-e fordulnom?

Főszabály szerint a polgári ügyekben első fokon a rendes bíróságok rendelkeznek hatáskörrel, amely az esetek többségében a járásbíróság (*okresný súd*) (a polgári perrendtartás [*Civilný sporový poriadok*, a továbbiakban PP] 12. cikke), és kivételes esetben a regionális bíróság (*krajský súd*) (a PP 31. cikke). Egyes esetekben szakosított bíróságokhoz kell fordulni (lásd a 3. kérdésre adott választ).

2 Ha a rendes polgári bíróságok rendelkeznek hatáskörrel (azaz e bíróságok feladata az ilyen ügyek elbírálása), hogyan tudhatom meg, hogy melyik bírósághoz kell fordulnom?

A hatáskör általában a különböző típusú bíróságok közül az első fokon eljárásra jogosult bíróság kijelölését jelenti. Ez azt jelenti, hogy meg kell határozni, hogy az ügyben első fokon a járásbíróság vagy a regionális bíróság dönthet-e. Főszabály szerint a polgári ügyekben első fokon a járásbíróságok rendelkeznek hatáskörrel (a PP 12. cikke). Egyes, jogszabályban meghatározott ügyekben a regionális bíróságok járnak el első fokon (a PP 31. cikke). A bíróság hatáskörének meghatározása során az alapvető szempont az ügy természete.

A bírósági eljárások alapját az első fokon eljáró bíróságok előtt folyó tárgyalások képezik. Minden ügyben először első fokon eljáró bíróságnak kell döntenie. Az eljárás megindításakor – vagyis a kérelem/kereset bírósághoz érkezésének napján – fennálló körülmények határozzák meg a hatáskört. A körülmények eljárás során történő megváltozása nincs hatással a megállapított hatáskörre.

A hatáskör fennállása az egyik alapvető, bíróságokra vonatkozó eljárási feltétel. A bíróság az eljárás minden szakaszában hivatalból vizsgálja, hogy eleget tesz-e ezeknek a feltételeknek, vagyis a hatáskör hiányára nem kell hivatkozni. Amennyiben a bíróság megállapítja, hogy nem rendelkezik hatáskörrel, kötelező az ügyet egy másik, hatáskörrel rendelkező bírósághoz áttenni. A bíróság erről értesíti a felperest/kérelmezőt. Amennyiben a kérelmet/keresetet már megküldték az alperesnek/ellenérdekű félnek, a bíróságnak e felet is értesítenie kell az ügy hatáskörrel rendelkező bírósághoz való áttételéről. Hatásköri vita kizárólag járásbíróság és regionális bíróság között merülhet fel, mivel a Legfelsőbb Bíróság (*Najvyšší súd*) nem rendelkezhet hatáskörrel első fokon tárgyalandó eljárásokban. A járásbíróság és a regionális bíróság közötti, hatáskörre vonatkozó vitában a Legfelsőbb Bíróság hoz döntést, amely mindkét fajta bíróság tekintetében felsőbb fokú, hatáskörről döntő bíróságként jár el.

2.1 Létezik-e különbségtétel alacsonyabb és magasabb fokú rendes polgári bíróságok (például körzeti bíróságok, illetve regionális bíróságok) között, és ha igen, melyik rendelkezik hatáskörrel az ügyemben?

A Szlovák Köztársaság igazságszolgáltatási rendszere három szintű bírósági rendszerből áll: járásbíróságok, regionális bíróságok és a Legfelsőbb Bíróság. Polgári ügyekben első fokon a járásbíróságok rendelkeznek hatáskörrel (a PP 12. cikke). Másodfokon a regionális bíróságok járnak el, vagyis a járásbíróságok határozataival szembeni fellebbezések ügyében a regionális bíróságok jogosultak dönteni. Ez alól kivétel például a fogyasztóvédelmi ügyek általános felülvizsgálata, ha a járásukon belül a regionális bíróságok (a Pozsonyi Törvényszék, a Besztercebányai Törvényszék és a Kassai Törvényszék) járnak el első fokú bíróságként (a PP 31. cikke).

2.2 Területi illetékesség („A” vagy „B” város bírósága rendelkezik-e illetékességgel az ügyemben?)

Az illetékességet a polgári perrendtartás és a polgári nemperes eljárási rendtartás (*Civilný mimosporový poriadok*, a továbbiakban PNER) szabályozza. Az illetékességre vonatkozó rendelkezések döntik el, hogy az első fokon eljáró, vagyis hatáskörrel rendelkező bíróságok közül melyik konkrét bíróság tárgyalja és dönti el az ügyet. Az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések általános illetékességet és rendkívüli illetékességet különböztetnek meg. A rendkívüli illetékesség a bíróság illetékességének meghatározása során elsőbbséget élvez. Amennyiben ez alapján nem lehet megállapítani az illetékességet, az általános illetékesség szabályait kell alkalmazni. Az illetékesség emellett lehet párhuzamos (vagylagos/fakultatív) vagy kizárólagos is. Amennyiben az illetékesség párhuzamos, a felperes eldöntheti, hogy az alperes szerinti rendes bíróságon vagy a PP-ben meghatározott más bíróságon nyújtja be keresetét. Kizárólagos illetékesség tekintetében létezik azon ügyek listája, amelyekben az alperes szerinti rendes bíróságtól eltérő bíróság rendelkezik illetékességgel. Ebben az esetben egy meghatározott bíróság illetékes függetlenül attól, hogy az alperes szerinti rendes bíróság egy másik bíróság, és attól függetlenül, hogy az ügyben a fél szabadon megválaszthatja-e a bíróságot.

2.2.1 A területi illetékességre vonatkozó főszabály

A peres eljárások

A PP rendelkezései szerint ellenkező rendelkezés hiányában mindig az alperes szerinti rendes bíróság az illetékes bíróság (a PP 13. cikke).

A természetes személy szerinti rendes bíróság az a bíróság, amelynek területén a természetes személy állandó lakóhelye található (a PP 14. cikke).

A jogi személy szerinti rendes bíróság az a bíróság, amelynek területén a jogi személy bejegyzett székhelye található (a PP 15 cikkének (1) bekezdése). A külföldi jogi személy szerinti rendes bíróság az a bíróság, amelynek területén a jogi személy Szlovák Köztársaságon belüli fiókirodája található (a PP 15 cikkének (2) bekezdése).

Amennyiben e szabályok szerint nem lehet meghatározni a rendes bíróságot, a rendes bíróság az a bíróság, amelynek területén a természetes személy vagy a jogi személy utolsó, Szlovák Köztársaság területén található állandó lakóhelye vagy bejegyzett székhelye található; amennyiben nincs ilyen bíróság, az a bíróság illetékes, amelynek területén a személy vagyona található (a PP 16. cikke).

Az állam tekintetében a rendes bíróság az a bíróság, amelynek területén az érvényesítendő jogot kiváltó körülmény megvalósult (a PP 17. cikke).

Nemperes eljárások

A nemperes ügyekben (a PNER 3. cikke) a törvényben meghatározott bíróság rendelkezik illetékességgel. Amennyiben ez alapján nem állapítható meg az illetékesség, a kérelmező szerinti rendes bíróság rendelkezik illetékességgel.

2.2.2 A főszabály alóli kivételek

2.2.2.1 Mikor választhatok az alperes lakóhelye szerinti bíróság (a főszabály alkalmazásával meghatározott bíróság) és egy másik bíróság között?

A vagylagos illetékesség (választott illetékesség) a felperes arra vonatkozó jogát takarja, amely szerint az alperes szerinti rendes bíróság helyett a PP 19. cikke szerint illetékes bíróságot választhatja. Az alperes szerinti rendes bíróság mellett az a bíróság is rendelkezik illetékességgel, amelynek területén:

a) az alperes munkaszerződésben megállapított munkahelye található;

b) a kárt okozó esemény megtörtént;

c) az alperes jogi személy fiókirodája található, ha a jogvita ezen irodára vonatkozik;

d) a fogyasztó felperes állandó lakóhelye található, ha a jogvita fogyasztóvédelmi jogvita vagy, ha az eljárás fogyasztóvédelmi döntőbírósági eljárásra vonatkozó jogvita;
e) a felperes állandó lakóhelye vagy bejegyzett székhelye, vagy külföldi jogi személy esetén, a felperes szervezeti egysége található, a megkülönböztetés elleni jogviták esetén.

2.2.2.2 Mikor kell az alperes lakóhelye szerinti bíróságtól (a főszabály alkalmazásával meghatározott bíróságtól) eltérő bíróságot választanom?

Peres ügyekben a kizárólagos illetékesség a felperes arra irányuló kötelezettsége, hogy az alperes szerinti rendes bíróság helyett azt a bíróságot válassza, amely a PP 20. cikke szerint illetékes. Eszerint az alábbi esetekben a következő bíróságok illetékesek az eljárás tárgyalására:
a) az ingatlanra vonatkozó dologi jogokkal kapcsolatos jogvitában az a bíróság, amelynek területén az ingatlan fekszik;
b) az öröklési eljárásokra vonatkozó jogvitákban az a bíróság, amelynek területén az öröklési eljárások folynak;
c) amennyiben a jogvitát az eljárások különös jellege okozza, az a bíróság, amely előtt a végrehajtási eljárás folyik;
d) amennyiben a jogvitát az eljárások különös jellege okozza, az a bíróság, amely előtt a csőd- vagy szerkezetátalakítási eljárás folyik, kivéve a házassági osztatlan közös tulajdon rendezését;
e) amennyiben az eljárás döntőbírósági eljárásból származó jogvitára vonatkozik, az a bíróság, amelynek területén a döntőbíróság helye található, kivéve a fogyasztóvédelmi döntőbírósági eljárást; amennyiben a döntőbíróság helye a Szlovák Köztársaság területén kívül található, az a bíróság illetékes, amelynek területén az alperes állandó lakóhelye, bejegyzett székhelye vagy külföldi jogi személy esetén szervezeti egysége található; amennyiben az alperes nem rendelkezik a Szlovák Köztársaság területén állandó lakóhellyel, bejegyzett székhellyel vagy külföldi jogi személy esetén szervezeti egységgel, akkor a felperes állandó lakóhelye, bejegyzett székhelye vagy külföldi jogi személy esetén szervezeti egysége szerinti bíróság rendelkezik illetékességgel az ügy tárgyalására.

Nemperes ügyekben a kizárólagos illetékesség azt jelenti, hogy a rendes bíróság helyett az alábbi bíróságok rendelkeznek illetékességgel:
A **házasság felbontására** vonatkozó eljárásokban az a bíróság illetékes, amelynek területén a házastársak utolsó közös lakóhelye található, feltéve, hogy legalább egyikük továbbra is e kerületben él. Ellenkező esetben a nem kérelmező házastárs szerinti rendes bíróság rendelkezik illetékességgel. Amennyiben így nem lehetséges megállapítani az illetékes bíróságot, a felperes szerinti rendes bíróság illetékes (a PNER 92. cikke).
A **házasság érvénytelenségének megállapítására** vagy a **házasság semmisségének kimondására** vonatkozó eljárásokban az a bíróság illetékes, amelynek területén a házastársak utolsó közös lakóhelye található, feltéve, hogy legalább egyikük továbbra is e kerületben él. Ellenkező esetben a nem kérelmező házastárs szerinti rendes bíróság rendelkezik illetékességgel. Amennyiben így nem lehetséges megállapítani az illetékes bíróságot, bármely házastárs szerinti rendes bíróság illetékes (a PNER 101. cikke).
A **kiskorúak bírósági védelmére** vonatkozó eljárásokban az illetékesség azt a bíróságot illeti meg, amelynek területén a kiskorúnak a szülei által megállapodásban vagy a jogszabály által meghatározott egyéb módon, az eljárás kezdetén kijelölt lakóhelye található (a PNER 112. cikkének (1) bekezdése).
Az **örökbefogadásra** vonatkozó eljárásokban az illetékesség azt a bíróságot illeti meg, amelynek területén a kiskorúnak a szülei által megállapodásban vagy a jogszabály által meghatározott egyéb módon, az eljárás kezdetén kijelölt lakóhelye található. Amennyiben nincs ilyen bíróság, az ügy tárgyalására az a bíróság illetékes, amelynek területén a kiskorú él (a PNER 136. cikke).
A **jogi intézkedések megtételére irányuló képességre** vonatkozó eljárásokban az a bíróság rendelkezik illetékességgel, amelynek területén az a személy él, akinek a képessége az ügy tárgya (a PNER 232. cikke).
A **személy egészségügyi intézménybe való felvételére és gyógykezelésére** vonatkozó ügyekben az a bíróság rendelkezik illetékességgel, amelynek területén az egészségügyi intézmény található (a PNER 252. cikke).
A **gyám kijelölésére** vonatkozó eljárásban az a bíróság rendelkezik illetékességgel, amelynek területén az érintett személy lakik; amennyiben nincs ilyen bíróság, az a bíróság, amelynek területén a személy vagyona található (a PNER 273. cikke).
A **halál tényét megállapító nyilatkozatra** vonatkozó eljárásokat az elhunytnak nyilvánítandó személy szerinti rendes bíróság tárgyalja (a PNER 220. cikke).
Az **öröklésre** vonatkozó eljárásokban az a bíróság rendelkezik illetékességgel, amelynek területén:
a) az örökhagyó halálakor állandó lakóhellyel rendelkezett;
b) az örökhagyó vagyona található, kivéve, ha az illetékességet az a) pont alapján meg lehet állapítani;
c) az örökhagyó elhunyt, kivéve, ha az illetékességet az a) vagy b) pontok alapján meg lehet állapítani (a PNER 158. cikke).
A későbbi öröklési eljárásokban az a bíróság rendelkezik illetékességgel, amely az eredeti öröklési eljárást lezárta (a PNER 159. cikke).
Amennyiben az öröklési eljárással kapcsolatban a bíróságnak kiskorú örökös keresetét kell jóváhagynia, a kereset jóváhagyása tekintetében az a bíróság illetékes, amely előtt az öröklési eljárás folyik (a PNER 160. cikkének (1) bekezdése).
A **közjegyzői letétre** vonatkozó ügyekben az a bíróság rendelkezik illetékességgel, amelynek területén a pénzösszeget, dolgot vagy értékpapírt őrző közjegyző bejegyzett székhelye található (a PNER 334. cikke).
A **bank vagy külföldi bank fióktelepe által kibocsátott, elvesztett értékpapír bírósági helyettesítésére** vonatkozó eljárás tekintetében az a bíróság rendelkezik illetékességgel, amelynek területén a bank vagy a külföldi bank fióktelepének bejegyzett székhelye található. Egyébként a felperes szerinti rendes bíróság illetékes a dokumentumok bírósági helyettesítésére vonatkozó eljárások tekintetében. Amennyiben a felperes szerinti rendes bíróság nem a Szlovák Köztársaság területén található, az a bíróság illetékes, amelynek területén a kifizetés helye található (a PNER 311. cikke).

2.2.2.3 Maguk a felek kiköthetik-e olyan bíróság illetékességét, amely egyébként nem lenne illetékes?

Nem.

3 Ha különös hatáskörű bíróság rendelkezik hatáskörrel, hogyan állapíthatom meg, hogy melyikhez kell fordulnom?

A különös hatáskörű bíróságok hatáskörét a PNER 22–33. cikkei szabályozzák; különös hatáskörű bíróságok járnak el különösen az alábbi ügyek tekintetében:
a) a váltókra és csekkekre vonatkozó eljárások;
b) munkaügyi jogviták;
c) csőd- és szerkezetátalakítási eljárások;
d) iparjogvédelmi jogra vonatkozó jogviták;
e) a tisztességtelen versenymagatartásra és a szerzői jogra vonatkozó jogviták;
f) gazdasági versenyből eredő jogviták;
g) választottbírósági eljárásra vonatkozó jogviták;
h) tőzsdei megállapodásokból származó jogviták;
i) a megállapodások, munkavégzésre vonatkozó koncessziós szerződések vagy keretmegállapodások érvénytelenségének megállapítására vonatkozó jogviták;
j) a fogyasztói ügyek általános felülvizsgálatából származó jogviták;

k) a nukleáris károkra vonatkozó kártérítési jogviták;

l) polgári ügyekben egy másik tagállamban elrendelt biztosítási intézkedésekre vonatkozó ügyek.

Utolsó frissítés: 22/04/2022

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.